

**SAMPLER
SÈRIES**

22 D'ABRIL

SALA 2 ORIOL MARTORELL

**ÉLIANE RADIGUE:
OCCAM OCEAN**
ENSEMBLE DEDALUS

PROGRAMA DE MÀ

ÉLIANE RADIGUE
(París 1932)

OCCAM OCEAN HEPTA I

(2018) – Estrena nacional – 30'

CATHERINE LAMB
(Olympia, Washington, Estats Units 1982)

OVERLAYS TRANSPARENT/OPAQUE

(2013) – Estrena nacional – 11'

ENSEMBLE DEDALUS

COMENTARI

per **Ismael G. Cabral**

Música de l'oceà interior

Després d'evocar fa uns quants mesos en aquest mateix escenari i en aquest mateix cicle la pionera de l'art sonor Maryanne Amacher, el concert que ara s'ofereix, dedicat a la present (i al present de) Éliane Radigue (1932), troba tot el seu sentit. Es tracta d'una de les compositoras més importants del nostre temps, afirmació que és tan maximalista com es consideri i que, de ben segur, trobarà adhesions i discrepàncies en funció del prisma des del qual s'abordin la rellevància i el futur del llegat d'una creadora capital per entendre la música electrònica de la segona meitat del segle XX. Això pot semblar una mica paradoxal si pensem que l'obra principal que avui sentirem, *Occam Ocean Hepta 1* (2018) és una composició per a *ensemble* sense cap additament electroacústic. Fins a l'any 2000, en efecte, la producció de la creadora francesa va ser íntegrament per a mitjans electrònics, però va començar un viratge inesperat cap al so acústic (que encara continua) després del seu cant del cigne digital, *L'île re-sonante* (2000).

L'Ensemble Dedalus va ser la formació –d'heterogeneïtat orgànica– dedicatària de la primera peça per a *ensemble* que va concebre. Un septet que neix, com el conjunt de l'obra acústica de Radigue, de la trobada i el treball de l'autora amb els intèrprets que, gota a gota, s'hi van anar acostant fascinats per la poètica de la seva música per a sintetitzadors. Sorpresa pel culte al voltant de la seva figura, que considerava inexistent, finalment acabaria sucumbint a la temptació instrumental davant de la constatació de l'existència no només de músics tècnicament qualificats, sinó també amb l'exacta predisposició per acompanyar-la en un viatge cap a una pràctica instrumental que configura una provocativa indisciplina, fins i tot en l'àmbit de la nova música. Tota la creació acústica de Radigue és de tradició oral, no hi ha partitures i res no neix si no és a partir d'un treball col·laboratiu previ.

Tot i l'imponent catàleg electrònic que la precedeix, en una obra com *Occam Ocean Hepta 1* no hi ha cap afany imitatiu d'aquell univers, tot i que sí que hi trobem concomitàncies. «(L'Éliane) no ens va fer cap referència a l'electroacústica, però sí a certs conceptes d'harmònics i d'atacs que cal crear instrumentalment. A més, no podem emprar *vibrato* i, això sí, va demanar que els sons s'esvaïssin de la forma més similar possible a com ho fan els sons electrònics», explica Didier Aschour, guitarrista i membre de Dedalus, formació molt propera a aquestes sonoritats tingudes i de subtileses gegants (com demostra, per exemple, el seu recent acostament discogràfic a Brian Eno). «La primera trobada amb l'Éliane va ser al seu apartament de París. Ens va explicar la seva música i com es desenvolupa, així com el seu desig que la peça visqués i creixés amb el temps gràcies a la feina dels músics, a la seva transmissió oral. Després ens va demanar que relacionéssim mentalment la seva música amb un oceà, mar o riu específic i, a continuació, que cadascun de nosaltres imaginés un viatge íntim pel lloc triat sense que desvetllés quin era. Els dies següents vam treballar només nosaltres els matins i ella s'hi incorporava a la tarda. Al cap de quatre dies, va considerar que *Occam Ocean Hepta 1* havia nascut i ho va celebrar obrint una ampolla de xampany», explica. Atès que tots els integrants de l'*ensemble* havien treballat prèviament amb la compositora, és plausible afirmar que la música que va néixer de l'aproximació mútua constitueix una radiografia tant del moment actual de Radigue com de la

personalitat comuna d'aquesta reunió de voluntats. És una obra nua que apella a una escolta conscient i profunda, similar en concepte, però dissímil en estètica a la *deep listening* que animava Pauline Oliveros. En tot cas, es tracta d'una creació que cal saber aprehendre i on convivim ara nosaltres com a oients individuals i com a efímera comunitat d'oients. De ben segur que, al final, portarem la contrària al tan errat com desatent oient Pierre Henry quan, el 1960, després d'assistir a un concert de Radigue, li va deixar anar: «Què estàs fent? La teva música no té cap sentit, és buida», segons recorda la mateixa compositora al llibre-entrevista *Intermediary Spaces* (Julia Eckhardt, 2019).

Catherine Lamb pertany a una generació molt posterior –les separa mig segle–, encara que no és agosarat assegurar que la seva música és una conseqüència de l'anterior, una hibridació personal que entrecreu múltiples poètiques, també les d'escultors del so com Alvin Lucier i Paul Panhuysen. *Overlays Transparent/Opaque* (2013) és l'estrena nacional d'una obra que, segons Aschour, comparteix un mateix interès “per la interacció dels tons, encara que la seva paleta tímbrica estigui més circumscrita a les possibilitats de l'entonació justa”. Per penetrar en aquest inventari fenomenològic de vibracions i superposicions, en entrar a la sala s'estarà difonent per altaveus *Kyema*, capítol inicial d'una de les composicions electroacústiques més insondables de Radigue, la seva *Trilogie de la mort* (1988).

(*) durant l'entrada de públic a la sala sonarà l'obra “Kyema” de *Trilogie de la mort* (1988) d'Éliane Radigue.

Aquest concert rep el suport d'Occitanie en Scène

AMB EL SUPORT DE

